

एस . डी . पब्लिक स्कूल पीतमपुरा
वार्षिक योजनाकार - 2025 2026

कक्षा - 6

विषय- संस्कृत

दिनांक एवं दिन	शीर्षक / पाठ का नाम	कक्षा कार्य/गृह कार्य	समकेलित गतिविधि	शिक्षण कला	अधिगम शिक्षण	21वीं सदी कौशल	अंतर्विषयगत: अध्ययनम्:/SDG
अप्रैल(1 से 15). 10 दिन	लिंग परिचय :	पञ्च शब्दानां चित्राणि निर्माय वर्णनं संस्कृते लिखन्तु।	संस्कृत-नाटकः: नूतन-शब्दानां उपयोगेन लघु-नाटिकां प्रस्तोतुं प्रयत्नं कुर्वन्तु।	प्रत्यक्ष श्रव्यदृश्य सामग्री	विद्यार्थी: नूतन-शब्दानां प्रयोगं वाक्येषु करिष्यन्ति	सृजनात्मकता : शब्दानां नूतन-वाक्येषु प्रयोगः।	संस्कृत-गणितम्: सङ्ख्याशब्दानां (एकं, द्वे, त्रयः....) प्रयोगं कृत्वा गणितीय समस्याः लिखन्तु। (संस्कृत-संस्कृतः संरक्षणम् SDG 11):
	शब्दपरिचय:-1, वचन परिचय	परिवारजनेभ्यः प्रतिज्ञां लिखन्तु अस्ति।	संस्कृत-नाटकः: नूतन-शब्दानां उपयोगेन लघु-नाटिकां प्रस्तोतुं प्रयत्नं कुर्वन्तु।	प्रत्यक्ष श्रव्यदृश्य सामग्री	विद्यार्थी: नूतन-शब्दानां प्रयोगं वाक्येषु करिष्यन्ति	सृजनात्मकता : शब्दानां नूतन-वाक्येषु प्रयोगः।	संस्कृत-गणितम्: सङ्ख्याशब्दानां (एकं, द्वे, त्रयः....) प्रयोगं कृत्वा गणितीय समस्याः लिखन्तु। (संस्कृत-संस्कृतः संरक्षणम् SDG 11):
अप्रैल(16 से 30) 12 दिन	शब्दपरिचय:-2	राम , सीता शब्द रूपाणि लिखत्	छात्राः चित्राणि दृष्ट्वा तेषां संस्कृतनामानि कथयन्ति।	रमा, , सीता शब्दस्य रूपाणि लिखत (सदृश रूपाणि)	विद्यार्थी: विभिन्नशब्दानां रूपाणि विभक्तिषु तथा वचनेषु प्रयोगं ज्ञास्यति।	समीक्षात्मकचिन्तन म्गुणवत्तायाः ।	गणितः गणितीयसमीकरणेषु शब्दरूपाणां विश्लेषणम् (शिक्षायाः संवर्धनम् - SDG 4)
मई (1 से 15) 11 दिन	शब्दपरिचय:-3. जलम्, पत्रम् पुस्तकम्	कलमम्, पत्रम्, पुस्तकम् फलम् उदाहरणं	छात्राः चित्राणि दृष्ट्वा तेषां संस्कृतनामानि कथयन्ति।	कलमम्, पत्रम् शब्दस्य रूपाणि लिखत (सदृश रूपाणि)	विद्यार्थी: विभिन्नशब्दानां रूपाणि विभक्तिषु तथा वचनेषु प्रयोगं ज्ञास्यति।	समीक्षात्मकचिन्तन म्गुणवत्तायाः ।	गणितः गणितीयसमीकरणेषु शब्दरूपाणां विश्लेषणम् (शिक्षायाः संवर्धनम् - SDG 4)
मई (16 - 25) 8 दिन	धातुपरिचय:- रचनात्मकं कार्यम् पठ, गम्, खाद, लिख, अस् हस, कृ, चल् अनुवादः	लिख पश्य चल, पच, धातुरूपाणि लिखत	हिन्दीसंस्कृतयोः भेदः	खेलपरकशिक्षणम् – शिक्षणं रोचकं कर्तुं संस्कृतधातुपरकाः खेलाः उपयोगीभवन्ति।	प्रयोगकौशलम् – धातुरूपाणां समुचितं प्रयोगं वाक्येषु कर्तुं शक्नुवन्ति।	सञ्चारकौशलम् – संस्कृतभाषायाः स्पष्टाभििव्यक्तिः।	भाषाविज्ञानम् (संस्कृतिकपरम्परायाः संरक्षणम् (SDG 11 -)
जुलाई (1 - 15) 12 दिन	विद्यालयः	संबंधित श्लोक/कहानि, स्वकीयमनुभवं चलिखत	नाट्यांश	दृष्टान्त, आत्मनिर्भरता	विद्यालये अनुशासनस्य, स्वच्छतायाः, शिक्षायाः च आवश्यकतां ज्ञास्यन्ति।	संवाद-कौशलम् – संस्कृतभाषायां विद्यालयस्य वर्णनं कर्तुं शक्नुवन्ति।	कला गुणवत्तायुक्ता शिक्षा (Quality Education - SDG 4) – विद्यालये शिक्षायाः आवश्यकतां संस्कृते वर्णयिष्यन्ति।
जुलाई (16 - 31) 14दिन	वृक्षाः	स्वगृहे विद्यमानानां वृक्षाणां विवरणं संस्कृते लिखन्तु।	श्लोक-संग्रहः -वृक्षाणां महत्त्वं सम्बद्धान् श्लोकान् संगृह्य पाठयन्तु।	प्रश्नोत्तर-पद्धतिः (Question-Answer Method): वृक्षाणां उपयोगानां विषये छात्रैः प्रश्नानां उत्तराणि दातव्यानि।	वृक्षाणां विविधप्रकारान् तथा तेषां उपयोगान् ज्ञायुः।	समस्या-समाधानम् :पर्यावरणसम्बद्धाः समस्याः अवलोक्य समाधानान् चिन्तयेयुः।	विज्ञानम् : वृक्षाणां जीवनचक्रः, प्रकाशसंश्लेषणप्रक्रिया अध्ययनम्। SDG 3: उत्तम-स्वास्थ्यं तथा कल्याणम्

आगस्त (1 -15) 11 दिन	समुद्रतट :	समुद्रस्य संरक्षणं विषये संवादं रचयन्तु।	नाट्यकला (Drama): समुद्रस्य संरक्षणं सम्बन्धिनी लघु-नाटिकायाः प्रस्तुति।	कथन-कौशलम् (Storytelling): समुद्रतटे घटितानि रोचककथान् छात्रैः श्रावयन्तु।	छात्राः समुद्रस्य महत्त्वं तथा समुद्रतटस्य पर्यावरणीय-मूल्यं ज्ञास्यन्ति।	संवाद-कौशलम् समुद्रस्य महत्त्वं संस्कृतभाषायां स्पष्टं व्याख्येयुः।	पर्यावरण विज्ञानSDG 14: जलीय-जीवन-संरक्षणम्
अगस्त (16 - 31) 12 दिन	बकस्य प्रतिकारः	कथायाः सारं स्वशब्दैः संस्कृते लिखन्तु।	नाट्यांश	वीडियो मध्यमेन	नीति-कथानां प्रभावं तथा तासां शिक्षायाः महत्त्वं बोधयिष्यन्ति।	निर्णय-शक्तिः उचित-अनुचितस्य विवेकं ज्ञात्वा स्वस्य निर्णयशक्तिं वर्धयिष्यन्ति।	नैतिकशिक्षाः कथायाः नीतिः प्रत्यक्षजीवने कथं उपयुक्ता इति चर्चा कुर्वन्तु। SDG 16: शान्तिः, न्यायः, सशक्त संस्थाः
सितम्बर(1 - 15) 11दिन	मध्यविधिः परीक्षा पुनरावृत्ति कार्य						
सितम्बर(16- 30) 12 दिन	मध्यविधिः परीक्षा						
अक्टूबर (1-15) 8 दिन	सुक्तिस्तबकः	शब्दार्थः / पठितावबोधनम्	संस्कृतनिबन्धं लेखनम् – "चतुरता जीवनस्य महत्त्वपूर्णं गुणः" इति विषये।	प्रश्नोत्तर-पद्धतिः कथायाः आशयः प्रश्नैः विशदीक्रियते।	नीतिनां जीवनोपयोगितां ज्ञास्यन्ति।	चिन्तन-कौशलम् कथायाः संदेशं गम्भीरतया चिन्तयिष्यन्ति।	नैतिकशिक्षाः कथायाः नीतिः प्रत्यक्षजीवने कथं उपयुक्ता इति चर्चा कुर्वन्तु। SDG 16: शान्तिः, न्यायः, सशक्त संस्थाः
	चित्रवर्णनम्, अपठितावबोधनम्	अभ्यासकार्यम्		चिन्तनशक्तस्य विकासः			
अक्टूबर (16- 31) 10दिन	क्रिडास्पर्धा	स्वप्रियक्रीडायाः वर्णनं संस्कृतेन कुर्वन्तु।	भाषा (Language): पाठसङ्ग्रहाः संस्कृतश्लोकानां लेखनं, भाषणं च।	चित्रदर्शनम् - पाठसन्दर्भे चित्राणि प्रदर्श्य अध्ययनं कुर्वन्तु।	शारीरिक-स्वास्थ्यं, सहयोगः, तथा अनुशासनम् इत्यादीनां शिक्षां प्राप्स्यन्ति	आत्मनियन्त्रणम् - समयपालनं, नियमानां पालनं च अभ्यास्यन्ति।	विज्ञानम् -शरीर-विज्ञानं, व्यायामस्य प्रभावः च अध्ययनं कुर्वन्तु।(SDG 3: उत्तम-स्वास्थ्यं तथा कल्याणम्)
	कृषकः कर्मवीरः	कृषकस्य महत्त्वं विषये संस्कृतनिबन्धं रचयन्तु	चित्रकला (Art): कृषकस्य जीवनस्य, हलस्य, कृषियन्त्राणां च चित्राणि अङ्कयन्तु।	कथन-आधारित-शिक्षणम् - कृषकानां संघर्षस्य तथा सफलतायाः कथा छात्राणां समक्षं कथ्यताम्।	छात्राः कृषकस्य महत्त्वं तथा अस्य परिश्रमस्य मूल्यं ज्ञास्यन्ति।	नैतिक-मूल्यानि (Ethical Values): परिश्रमस्य	विज्ञानम् SDG 12: उत्तरदायी उपभोगः तथा उत्पादनम्
नवम्बर(1- 15) 11 दिन	दशम त्वम् असि	संख्या परिचयः / समयः	छात्राः चित्राणि दृष्ट्वा तेषां संस्कृतनामानि कथयन्ति।	अभिनय कौशलम् दृश्य श्रव्य सामग्री प्रयोगः	समस्यायाः समाधानाय यथार्थ-विवेकस्य आवश्यकता इति बोधयिष्यन्ति।	चिन्तन-कौशलम् (Critical Thinking): छात्राः आत्मशोधनं कुर्वन्तु।	गणितम् -समूहगणनायाः तर्कयुक्तं समाधानं। (SDG 4: गुणवत्तायुक्तं शिक्षणम्)

नवम्बर(16- 30) 12दिन	विमानयानं रचयामः	पाठः व्याख्या	नवाचारस्य महत्त्वं, वैज्ञानिकविचारस्य आवश्यकता, समस्यासामाधानकौशलम् ।	नाट्यकला - छात्राः विमानचालकः, अभियन्ता, वैमानिक-विज्ञानी इत्यादीनां भूमिकाः	छात्राः विमानयानस्य मूलभूतसिद्धान्तं तथा तस्य निर्माणप्रक्रियाम् अवगमिष्यन्ति।	वैज्ञानिकचिन्तनम् विमानस्य कार्यपद्धतिं भौतिकशास्त्रीयनि यमैः विश्लेष्यन्तु ।	विज्ञानम् (SDG 9: उद्योग, नवाचारं, अवसंरचना)
	अहह आं च	विविधभावाभिव्यक्तिं दर्शयन्तः पञ्च वाक्यानि संस्कृते रचयन्तु।	नाट्यांश	सृजनात्मक कार्य	छात्राः संस्कृतभाषायाः विभिन्नानां भावानां (आश्चर्य, सहमति,	संवादकौशलम्	मनोविज्ञानम् मानवीयभावनानां अध्ययनं, तेषां व्यक्तिकरणं च। (SDG 10: असमानतायाः न्यूनिकरणम्)
दिसम्बर(1-15) 12दिन	अनुप्रयुक्त व्याकरण	प्रश्नोत्तर		आगमन निगमन			
दिसम्बर(16-31) 13 दिन	पठितावबोधनम्	प्रश्नः		प्रश्नोत्तर			
जनवरी (16-31) 13 दिन	पुनरावृत्ति :						
फरवरी(1- 15) 11 दिन	पुनरावृत्ति :						
फरवरी(16-28) 12दिन	वार्षिकपरीक्षा						